

NADIA-CERASELA ANIȚEI

DREPTUL FAMILIEI

Universul Juridic

București

-2024-

Cuprins

PREFAȚĂ	5
ABREVIERI	7
TITLUL I. NOȚIUNI GENERALE DESPRE FAMILIE	9
CAPITOLUL 1. NOȚIUNI GENERALE DESPRE FAMILIE	11
Secțiunea 1. Precizări prealabile despre familie	11
Secțiunea 2. Noțiuni introductive despre familie din perspectivă sociologică	11
Secțiunea 3. Noțiuni introductive despre familie din perspectivă juridică	15
Secțiunea 4. Noțiuni introductive despre familie din perspectivă moral-creștin	18
Secțiunea 5. Caracterele juridice ale familiei și funcțiile familiei	19
Secțiunea 6. Funcțiile familiei	19
CAPITOLUL 2. NOȚIUNI GENERALE DESPRE DREPTUL FAMILIEI	21
Secțiunea 1. Definiție și obiect	21
1.1. Definiția dreptului familiei	22
1.2. Obiectul dreptului familiei	22
1.2.1. Raporturile de căsătorie	22
1.2.2. Raporturile care rezultă din rudenie	22
1.2.3. Raporturile care rezultă din adopție	23
1.3. Metoda de reglementare	23
1.4. Calitatea subiectelor	24
Secțiunea 2. Izvoarele dreptului familiei	24
Secțiunea 3. Principiile generale care guvernează relațiile de familie	28
3.1. Principiul căsătoriei liber consimțite între soți	28
3.2. Principiul ocrotirii căsătoriei și familiei	30
3.3. Principiul egalității în drepturi a copiilor	30
3.4. Principiul respectării și promovării cu prioritate a interesului superior al copilului	31
3.5. Principiul protecției copiilor și tinerilor	33
3.6. Principiul exercitării drepturilor și al îndeplinirii obligațiilor părintești față de copii	33
3.7. Principiul egalității în drepturi a soților	34
3.8. Principiul acordării sprijinului moral și material reciproc între membrii familiei	35
3.9. Principiul monogamiei	35
Secțiunea 4. Legătura dreptului familiei cu alte ramuri de drept	36
TITLUL II. UNIUNILE LIBERE LOGODNA INSTITUȚIA CĂSĂTORIEI	39
CAPITOLUL 3. UNIUNILE LIBERE	41
Secțiunea 1. Reflecții asupra noțiunilor de parteneriate	41

1.1. Precizări prealabile	41
1.2. Considerații privind parteneriatele între persoane de sex diferit (concubinajul)	41
1.3. Considerații privind parteneriatele între persoane de același sex	43
1.4. Considerații privind parteneriatele între intersexuali	46
Secțiunea 2. Noțiunea de „recunoaștere a (respectarea) drepturilor câștigate în țară străină”	49
Secțiunea 3. Ce efecte generale ar produce recunoașterea căsătoriei între persoanele de același sex pe teritoriul României?	51
CAPITOLUL 4. LOGODNA	55
Secțiunea 1. Noțiunea de logodnă în vechiul drept românesc	55
Secțiunea 2. Logodna bisericească	57
Secțiunea 3. Aspecte istorice de drept comparat asupra logodnei	59
Secțiunea 4. Reglementarea instituției logodnei în Codul civil	62
4.1. Noțiunea de logodnă	62
4.2. Condiții de fond	64
4.3. Condiții de formă	66
4.4. Ruperea logodnei	66
4.5. Efectele patrimoniale ale ruperii logodnei	67
4.5.1. Restituirea darurilor	67
4.5.1.1. Precizări prealabile	67
4.5.1.2. Calitate procesuală	69
4.5.1.3. Mijloace de probă	70
4.5.1.4. Prescripția dreptului la acțiunea în restituire	70
4.5.2. Răspunderea pentru ruperea abuzivă a logodnei	70
4.5.2.1. Precizări prealabile	70
4.5.2.2. Natura juridică a răspunderii pentru ruperea abuzivă a logodnei	71
4.5.2.3. Calitate procesuală	72
4.5.2.4. Condițiile pentru angajarea răspunderii	72
4.5.2.5. Mijloace de probă	74
4.5.2.6. Prescripția dreptului la acțiune în răspundere	74
CAPITOLUL 5. INSTITUȚIA CĂSĂTORIEI	75
Secțiunea 1. Noțiuni generale despre căsătorie	75
1.1. Aspecte introductive despre căsătorie în dreptul românesc	75
1.2. Termenul de căsătorie, în accepțiunea Codului civil	76
1.3. Noțiunea de „căsătorie” în diferite sisteme de drept	77
1.4. Natura juridică a căsătoriei	80
1.5. Caracterele juridice ale căsătoriei	82
Secțiunea 2. Încheierea căsătoriei	84
2.1. Condiții de fond	84
2.1.1. Precizări preliminare	84
2.1.2. Diferențierea de sex	85
2.1.3. Vârsta matrimonială – capacitatea matrimonială	88
2.1.4. Consimțământul viitorilor soți	94

2.2. Lipsa impedimentelor la încheierea căsătoriei.....	97
2.2.1. Considerații generale	97
2.2.2. Existența unei căsătorii anterioare nedesfăcute (starea de bigamie).....	98
2.2.3. Interzicerea căsătoriei între rude.....	99
2.2.4. Interzicerea căsătoriei între rudele prin adopție.....	100
2.2.5. Interzicerea căsătoriei între tutore și persoana minoră	100
2.2.6. Interzicerea căsătoriei persoanelor lipsite temporar de discernământ	100
2.2.7. Interzicerea căsătoriei între persoane de același sex.....	101
2.2.8. Interzicerea parteneriatelor civile între persoane de sex opus sau de același sex	101
2.2.9. Lipsa aprobării conducătorului instituției la care este angajat preotul militar	102
2.2.10. Dovada inexistenței impedimentelor la încheierea căsătoriei.....	103
2.3. Condițiile de formă ale încheierii căsătoriei	103
2.3.1. Prezentare generală.....	103
2.3.2. Formalități premergătoare încheierii căsătoriei	103
2.3.2.1. Obligatorietatea comunicării reciproce a stării sănătății de către viitorii soți.....	104
2.3.2.2. Declarația de căsătorie	105
2.3.2.3. Opoziția la căsătorie	108
2.3.3. Formalități concomitente încheierii căsătoriei – procedura încheierii căsătoriei.....	109
2.3.3.1. Localitatea și locul unde se încheie căsătoria	109
2.3.3.2. Competența ofițerului de stare civilă.....	110
2.3.3.3. Data încheierea căsătoriei	113
2.3.3.4. Solemnitatea și publicitatea încheierii căsătoriei.....	113
2.3.3.5. Celebrarea căsătoriei.....	114
2.3.3.6. Momentul încheierii căsătoriei	115
2.3.4. Formalități ulterioare încheierii căsătoriei	115
2.3.4.1. Înregistrarea căsătoriei.....	116
2.3.4.2. Formalități privind regimul matrimonial	116
2.3.4.3. Formalități privind eliberarea și anularea unor acte	116
2.3.4.4. Dovada căsătoriei.....	116
2.3.5. Celebrarea religioasă a căsătoriei	117
CAPITOLUL 6. EFECTELE CĂSĂTORIEI.....	120
Secțiunea 1. Considerații introductive privind efectele juridice ale căsătoriei.....	120
Secțiunea 2. Efectele personale ale căsătoriei	121
2.1. Considerații generale	121
2.2. Reglementarea relațiilor personale între soți	122
Secțiunea 3. Relațiile patrimoniale dintre soți.....	129
3.1. Noțiunea de relații patrimoniale dintre soți	129
3.2. Noțiunea de regim matrimonial	130
3.3. Clasificarea regimurilor matrimoniale.....	132
3.3.1. Precizări prealabile	132

3.3.2. Regimul primar imperativ.....	133
3.3.3. Regimul comunității legale.....	134
3.3.4. Regimul comunității convenționale.....	135
3.3.5. Regimul separației de bunuri.....	136
3.3.6. Libertatea alegerii regimului matrimonial.....	137
3.3.7. Efectele regimului matrimonial.....	139
3.3.8. Încetarea regimului matrimonial.....	139
3.3.9. Lichidarea regimului matrimonial.....	140
3.3.10. Organizarea și funcționarea Registrului național notarial al regimurilor matrimoniale și procedura de înscriere și consultare a acestuia.....	141
TITLUL III. DESFIINȚAREA CĂSĂTORIEI.....	145
CAPITOLUL 7. DESFIINȚAREA CĂSĂTORIEI.....	147
Secțiunea 1. Noțiunea de nulitate a căsătoriei și clasificarea nulității căsătoriei.....	147
1.1. Noțiunea de nulitate a căsătoriei.....	147
1.2. Clasificarea nulității căsătoriei.....	147
Secțiunea 2. Cazuri de nulitate absolută.....	148
Secțiunea 3. Cazuri de nulitate relativă.....	158
3.1. Eroarea.....	159
3.2. Dolul.....	160
3.3. Violența, fizică sau morală.....	160
Secțiunea 4. Regimul juridic al nulității căsătoriei.....	162
4.1. Regimul juridic al nulității absolute a căsătoriei.....	162
4.2. Regimul juridic al nulității relative a căsătoriei.....	163
Secțiunea 5. Efectele nulității căsătoriei.....	164
CAPITOLUL 8. CĂSĂTORIA PUTATIVĂ.....	166
Secțiunea 1. Noțiunea și condițiile căsătoriei putative.....	166
Secțiunea 2. Efectele căsătoriei putative.....	167
2.1. Ipoteza bunei-credințe a ambilor soți.....	167
2.2. Ipoteza bunei-credințe a unui singur soț.....	167
Secțiunea 3. Situația copiilor rezultați din căsătoria nulă sau anulată.....	168
Secțiunea 4. Instanța competentă.....	169
Secțiunea 5. Hotărârea judecătorească de desființare a căsătoriei.....	170
TITLUL IV. DESFACEREA CĂSĂTORIEI.....	171
CAPITOLUL 9. NOȚIUNI GENERALE DESPRE DESFACEREA CĂSĂTORIEI.....	173
Secțiunea 1. Noțiunea de desfacere a căsătoriei.....	173
Secțiunea 2. Sisteme sau concepții juridice despre divorț.....	174
Secțiunea 3. Reglementarea divorțului în Cod civil.....	175
3.1. Cauzele și motivele de divorț.....	175
3.2. Modalitățile de desfacere a căsătoriei.....	176

CAPITOLUL 10. DIVORȚUL PE CALE ADMINISTRATIVĂ	177
Secțiunea 1. Precizări prealabile.....	177
Secțiunea 2. Condițiile divorțului pe cale administrativă	177
Secțiunea 3. Competența soluționării cererii de divorț pe cale administrativă.....	178
3.1. Procedura divorțului pe cale administrativă	178
3.2. Cererea de divorț	178
3.3. Soluțiile pe care le poate pronunța ofițerul de stare civilă.....	180
3.4. Data desfacerii căsătoriei pe cale administrativă.....	180
CAPITOLUL 11. DIVORȚUL PRIN PROCEDURA NOTARIALĂ	181
Secțiunea 1. Precizări prealabile.....	181
Secțiunea 2. Condițiile necesare soluționării divorțului pe cale notarială	182
Secțiunea 3. Acte necesare divorț.....	182
Secțiunea 4. Procedura divorțului pe cale notarială.....	182
4.1. Condițiile divorțului pe cale notarială	183
4.2. Competența soluționării cererii de divorț pe cale notarială	183
4.3. Cererea de divorț (anexa nr. 1)	185
4.4. Soluțiile posibile care pot fi date de notarul public.	186
4.5. Data desfacerii căsătoriei pe cale notarială.....	189
CAPITOLUL 12. PROCEDURA DIVORȚULUI PE CALE JUDICIARĂ	190
Secțiunea 1. Precizări prealabile.....	190
Secțiunea 2. Divorțul prin acordul soților pe cale judiciară	190
2.1. Precizări prealabile	190
2.2. Dispoziții procedurale.....	191
Secțiunea 3. Divorțul din motive de sănătate	194
3.1. Precizări prealabile	194
3.2. Condițiile divorțului din motive de sănătate.....	194
3.3. Noțiunea de „boală”.....	195
3.4. Dispoziții procedurale.....	195
Secțiunea 4. Divorțul din culpa soților	196
4.1. Precizări prealabile	196
4.2. Motive ce pot fi invocate în cazul divorțului din culpă	197
4.3. Dispoziții procedurale.....	198
Secțiunea 5. Divorțul după o separare în fapt.....	199
5.1. Precizări prealabile	199
5.2. Motive ce pot fi invocate în cazul divorțului după o separare în fapt.....	200
5.3. Termenul de 2 ani.....	200
5.4. Soluțiile instanței	201
CAPITOLUL 13. JUDECATA ÎN PRIMA INSTANȚĂ.....	202
Secțiunea 1. Instanța competentă.....	202
1.1. Noțiuni generale despre competență.....	202
1.2. Competența materială	203
1.3. Competența teritorială	203

Secțiunea 2. Calitatea procesuală.....	204
2.1. Noțiunea de calitate procesuală	204
2.2. Calitatea procesuală activă.....	205
2.3. Calitatea procesuală pasivă.....	205
2.4. Alți participanți la procesul de divorț	206
Secțiunea 3. Cererea de divorț	207
3.1. Noțiunea de cerere de divorț.....	207
3.2. Conținut	207
3.3. Depunerea cererii de divorț.....	209
3.4. Primirea cererii de divorț	209
3.5. Acceptarea cererii de divorț de către pârât în cazul divorțului prin acordul soților	210
3.6. Întâmpinarea	210
3.7. Cererea reconvențională	211
Secțiunea 4. Măsuri provizorii pe timpul procesului de divorț.....	212
CAPITOLUL 14. JUDECAREA CERERII DE DIVORȚ	214
Secțiunea 1. Prezența personală a soților.....	214
Secțiunea 2. Prezența obligatorie a reclamantului	215
Secțiunea 3. Citarea pârâtului în anumite situații	216
Secțiunea 4. Acte de dispoziție ale soților în timpul procesului de divorț.....	216
Secțiunea 5. Decesul soților în timpul procesului de divorț	216
Secțiunea 6. Caracterul ședinței de judecată.....	219
Secțiunea 7. Regimul probelor.....	220
Secțiunea 8. Actele procesuale de dispoziție ale părților.....	222
Secțiunea 9. Soluționarea cererii de divorț. Hotărârea de divorț.....	223
CAPITOLUL 15. CĂILE DE ATAC ÎMPOTRIVA SENTINȚEI PRONUNȚATE ÎN MATERIE DE DIVORȚ	225
Secțiunea 1. Apelul.....	225
Secțiunea 2. Contestația în anulare	226
Secțiunea 3. Revizuirea	227
Secțiunea 4. Data desfacerii căsătoriei	227
Secțiunea 5. Formalități ulterioare rămânerii definitive a hotărârii de divorț.....	229
CAPITOLUL 16. MEDIEREA ÎN MATERIA NEÎNȚELEGERILOR DINTRE SOȚI	230
Secțiunea 1. Dispoziții procedurale în materia medierii neînțelegerilor dintre soți.....	230
Secțiunea 2. Categoriile de neînțelegeri între soți rezolvate prin mediere	231
CAPITOLUL 17. EFECTELE DESFACERII CĂSĂTORIEI.....	235
Secțiunea 1. Efectele divorțului cu privire la raporturile nepatrimoniale dintre soți ⁴	235
1.1. Calitatea de soț.....	235
1.2. Numele de familie după desfacerea căsătoriei.....	236
1.3. Obligația de sprijin moral, obligația de fidelitate, obligația de coabitare și obligația conjugală a soților.....	238
1.4. Cetățenia	238

1.5. Drepturile soțului divorțat.....	238
Secțiunea 2. Efecte cu privire la relațiile patrimoniale dintre soți.....	238
2.1. Efecte cu privire la regimul matrimonial.....	238
2.2. Dreptul la despăgubiri.....	240
2.3. Obligația de întreținere între foștii soți.....	242
2.4. Prestația compensatorie.....	244
2.5. Dreptul la moștenire.....	245
Secțiunea 3. Efectele desfacerii căsătoriei cu privire la raporturile dintre părinți și copiii lor minori.....	245
3.1. Efectele desfacerii căsătoriei asupra relațiilor personale dintre părinți și copii.....	246
3.2. Efectele desfacerii căsătoriei cu privire la relațiile patrimoniale dintre părinți și copii.....	251
3.3. Contribuția părinților la cheltuielile de creștere, educare, învățatură și pregătire profesională a copilului.....	252
3.4. Exercițarea drepturilor și îndatoririlor părintești cu privire la bunurile copilului.....	253
TITLUL V. ÎNCETAREA CĂSĂTORIEI.....	257
CAPITOLUL 18. ÎNCETAREA CĂSĂTORIEI.....	259
Secțiunea 1. Noțiunea și cazurile de încetare a căsătoriei.....	259
Secțiunea 2. Efectele încetării căsătoriei.....	261
TITLUL VI. RUDENIA. AFINITATEA.....	263
CAPITOLUL 19. RUDENIA.....	265
Secțiunea 1. Noțiune și clasificare.....	265
1.1. Noțiuni introductive despre rudenie.....	265
1.2. Clasificarea rudeniei.....	265
Secțiunea 2. Gradul, întinderea, durata și dovada rudeniei.....	266
2.1. Gradul de rudenie.....	266
2.2. Întinderea rudeniei.....	266
2.3. Durata rudeniei.....	267
2.4. Dovada rudeniei.....	267
Secțiunea 3. Rudenia prin adopție.....	268
3.1. Noțiune, întindere și durată.....	268
3.2. Gradul și dovada rudeniei prin adopție.....	268
Secțiunea 4. Efectele rudeniei.....	269
CAPITOLUL 20. AFINITATEA (ALIANȚA).....	270
Secțiunea 1. Noțiune, întindere și durată.....	270
Secțiunea 2. Gradul de afinitate.....	270
Secțiunea 3. Durata, proba și efectele afinității.....	271
3.1. Durata afinității.....	271
3.2. Proba afinității.....	271

3.3. Efectele afinității.....	271
TITLUL VII. FILIAȚIA	273
Capitolul 21. NOȚIUNI GENERALE PRIVIND FILIAȚIA	275
Secțiunea 1. Noțiunea de filiație și v clasificarea filiației.....	275
1.1. Noțiunea de filiație	275
1.2. Clasificarea filiației.....	275
Secțiunea 2. Acțiuni în justiție referitoare la filiație	276
2.1. Clasificare.....	276
2.2. Caractere juridice.....	277
2.3. Dispoziții comune privind acțiunile referitoare la filiație.....	277
2.4. Acțiunea în contestația filiației	277
CAPITOLUL 22. FILIAȚIA FAȚĂ DE MAMĂ (MATERNITATEA).....	279
Secțiunea 1. Noțiuni generale despre stabilirea filiației față de mamă	279
1.1. Elementele stabilirii filiației față de mamă	279
1.2. Modalitățile stabilirii filiației față de mamă	279
Secțiunea 2. Stabilirea și dovada maternității prin certificatul de naștere și folosirea stării civile concordante	280
2.1. Certificatul de naștere	280
2.2. Posesia de stat (folosirea stării civile).....	284
2.3. Concordanța dintre certificatul de naștere și folosirea stării civile.....	285
2.4. Cazurile în care se poate pune în discuție starea civilă a copilului.....	285
2.5. Contestarea filiației față de mamă ce rezultă din certificatul de naștere, eliberat pe baza înregistrării nașterii.....	286
2.6. Dovada nașterii în cazul adopției.....	286
Secțiunea 3. Recunoașterea filiației față de mamă.....	286
3.1. Noțiune și natură juridică.....	286
3.2. Formele recunoașterii	287
3.3. Capacitatea cerută pentru recunoaștere.....	287
3.4. Cazurile de recunoaștere.....	287
3.5. Copiii care pot fi recunoscuți.....	288
3.6. Efectele recunoașterii.....	288
3.7. Înscrierea recunoașterii	288
3.8. Contestarea recunoașterii	289
3.9. Nulitatea recunoașterii	289
Secțiunea 4. Stabilirea filiației față de mamă prin hotărâre judecătorească.....	289
4.1. Noțiune	289
4.2. Acțiunea în stabilirea filiației față de mamă	290
4.3. Situații speciale	290
4.4. Calitatea procesuală	291
4.4.1. Calitate procesuală activă	291
4.4.2. Calitatea procesuală pasivă.....	291
4.5. Obiectul acțiunii în stabilirea maternității	291
4.6. Termenul de introducere și proba acțiunii în stabilirea maternității	291
4.7. Efectele hotărârii prin care s-a admis acțiunea în stabilirea maternității	292

4.8. Înregistrarea hotărârii	292
4.9. Contestarea maternității ce rezultă din certificatul de naștere, eliberat pe baza hotărârii judecătorești de stabilire a filiației	292
CAPITOLUL 23. FILIAȚIA FAȚĂ DE TATĂ (PATERNITATEA)	293
Secțiunea 1. Considerații introductive	293
1.1. Noțiunea de paternitate și clasificare	293
1.2. Presumția timpului legal al concepției copilului și domeniul de aplicare	293
Secțiunea 2. Filiația față de tată a copilului din căsătorie (paternitatea din căsătorie)	294
2.1. Precizări introductive	294
2.1.1. Noțiunea de prezumție de paternitate din căsătorie	294
2.1.2. Clasificarea prezumțiilor de paternitate din căsătorie	294
2.1.3. Forța probantă a prezumțiilor de paternitate	295
2.1.4. Recunoașterea copilului de către tată	295
2.1.5. Nulitatea absolută și nulitatea relativă a recunoașterii de paternitate	296
2.2. Acțiuni privind filiația față de tatăl din căsătorie	296
2.2.1. Acțiunea în tăgada paternității	296
2.2.2. Contestarea paternității din căsătorie	302
2.2.3. Conflictele de paternitate (dubla paternitate) și soluționarea lor	303
Secțiunea 3. Stabilirea filiației din afara căsătoriei (paternitatea din afara căsătoriei)	304
3.1. Noțiuni generale	304
3.1.1. Modalitățile stabilirii paternității din afara căsătoriei	304
3.1.2. Situațiile speciale de stabilire a paternității din afara căsătoriei	305
3.1.3. Cine are interes în stabilirea paternității din afara căsătoriei	305
3.1.4. Termenul de prescripție	305
3.1.5. Despăgubiri	305
3.2. Stabilirea filiației față de tată prin recunoaștere (recunoașterea de paternitate)	306
3.2.1. Noțiune, natură și caractere juridice	306
3.2.2. Capacitatea juridică necesară pentru recunoaștere	306
3.2.3. Copiii care pot fi recunoscuți	306
3.2.4. Formele recunoașterii	307
3.2.5. Efectele recunoașterii	307
3.2.6. Înscrierea recunoașterii	307
3.2.7. Contestarea recunoașterii de paternitate	308
3.2.8. Nulitatea sau anularea recunoașterii de paternitate	308
3.3. Stabilirea filiației față de tată prin hotărâre judecătorească	309
3.3.1. Noțiune	309
3.3.2. Cazurile în care poate fi pornită acțiunea în justiție	309
3.3.3. Instanța competentă	310
3.3.4. Calitatea procesuală	310
3.3.5. Termenul introducerii acțiunii	311
3.3.6. Renunțarea la acțiune și tranzacția	311
3.3.7. Aspecte probatorii	311

3.3.8. Efectele admiterii acțiunii.....	314
3.3.9. Contestarea paternității stabilite prin hotărâre judecătorească.....	314
3.3.10. Înscrierea hotărârii judecătorești prin care admite acțiunea în stabilirea filiației față de tată.....	315
3.4. Despăgubiri pentru cheltuielile făcute în timpul sarcinii, nașterii sau lehuziei.....	315
CAPITOLUL 24. REPRODUCEREA UMANĂ ASISTATĂ MEDICAL CU TERȚ DONATOR.....	316
Secțiunea. 1 Regimul filiației privind reproducerea umană asistată medical cu terț donator.....	316
Secțiunea 2. Regimul filiației privind reproducerea umană asistată medical cu terț donator.....	319
2.1. Condițiile privind reproducerea umană asistată medical cu terț donator.....	319
2.2. Stabilirea filiației în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	320
2.3. Contestarea filiației în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	320
2.4. Răspunderea tatălui în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	321
2.5. Confidențialitatea informațiilor în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	321
2.6. Raporturile dintre tată și copil în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	321
2.7. Reguli aplicabile în cazul reproducerii umane asistate medical cu terț donator.....	321
TITLUL VIII. SITUAȚIA LEGALĂ A COPILULUI.....	323
CAPITOLUL 25. SITUAȚIA LEGALĂ A COPILULUI.....	325
Secțiunea 1. Aspecte introductive.....	325
1.1. Noțiunea și sediul materiei.....	325
1.2. Principii aplicabile.....	325
1.3. Principiile care stau la baza egalității copiilor din căsătorie cu cei din afara căsătoriei.....	326
Secțiunea 2. Răspunderea privind drepturile și îndatoririle părintești.....	326
Secțiunea 3. Drepturile copilului.....	327
Secțiunea 4. Numele de familie al copiilor din căsătorie și al copiilor din afara căsătoriei.....	330
4.1. Numele de familie al copilului.....	330
4.2. Numele copilului din căsătorie.....	330
4.3. Numele copilului din afara căsătoriei.....	331
TITLUL IX. ADOPTIA.....	333
CAPITOLUL 26. NOȚIUNI GENERALE DESPRE ADOPTIE.....	335

Secțiunea 1. Sediul juridic, noțiunea de adopție, scopul și principiile adopției.....	335
1.1. Sediul juridic.....	335
1.2. Noțiunea de adopție.....	336
1.3. Scopul adopției.....	337
1.4. Principiile adopției.....	337
Secțiunea 2. Structura adopției și felurile adopției.....	338
2.1. Structura adopției.....	338
2.2. Felurile adopției.....	338
CAPITOLUL 27. ADOPTIA INTERNĂ.....	340
Secțiunea 1. Condițiile de fond ale adopției.....	340
1.1. Condițiile de fond privind persoana adoptată.....	340
1.1.1. Persoanele care pot fi adoptate.....	340
1.1.2. Consimțământul adoptatului.....	340
1.1.3. Consimțământul părinților firești sau, după caz, al tutorelui.....	341
1.1.3.1. Situații speciale privind consimțământul părinților firești sau, după caz, al tutorelui.....	342
1.1.3.2. Refuzul părinților firești sau, după caz, al tutorelui de a consimți la adopție.....	343
1.1.3.3. Condițiile consimțământului părinților firești sau, după caz, al tutorelui la adopție.....	344
1.2. Condițiile de fond privind persoana adoptatorului.....	345
1.2.1. Persoanele care pot adopta.....	345
1.2.1.1. Capacitatea, starea de sănătate, diferența de vârstă, condițiile morale și materiale.....	345
1.2.1.2. Adopția simultană sau succesivă.....	346
1.2.1.3. Consimțământul la adopție.....	346
Secțiunea 2. Procedura adopției.....	347
Secțiunea 3. Efectele adopției.....	349
Secțiunea 4. Încetarea adopției.....	350
4.1. Desfacerea adopție.....	350
4.2. Nulitatea adopției.....	352
4.3. Efectele încetării adopției.....	353
Secțiunea 5. Reglementări procedurale în materia cererilor privind adopția.....	354
Secțiunea 6. Formalități ulterioare încetării adopției.....	355
Secțiunea 7. Monitorizare și activități postadopție.....	356
CAPITOLUL 28. PROCEDURA ADOPTIEI INTERNAȚIONALE.....	359
Secțiunea 1. Termeni și expresii juridici/juridice specifici/specifice dreptului familiei și dreptului internațional privat.....	359
Secțiunea 2. Organele de specialitate din România și organizațiile private străine care desfășoară activități în domeniul adopției internaționale.....	359
Secțiunea 3. Noțiunile de: „reședință obișnuită” și „stat primitiv” în România, conform dispozițiilor Legii nr. 273/2004 privind procedura adopției, republicată și modificată.....	363
Secțiunea 4. Atestarea adoptatorului sau familiei adoptatoare din statul de primire.....	363

Secțiunea 5. Regulile stabilite de art. 60-63 privind procedura adopției internaționale	364
5.1. Regula stabilită de art. 60 alin. (1) din Legea nr. 273/2004 <i>privind procedura adopției, republicată și modificată</i> , este dedicată procedurii adopției internaționale	364
5.2. Regula stabilită de art. 60 alin. (2) din Legea nr. 273/2004 <i>privind procedura adopției, republicată și modificată</i> , este dedicat procedurii adopției internaționale	365
5.3. Regula stabilită de art. 60 alin. (3) din Legea nr. 273/2004 <i>privind procedura adopției, republicată și modificată</i> , este dedicat procedurii adopției internaționale și revenirea la regula generală	365
5.4. Regula stabilită de art. 60 ¹ din Legea nr. 273/2004 <i>privind procedura adopției, republicată și modificată ulterior</i> , este dedicat procedurii adopției internaționale	366
Secțiunea 6. Cererea de adopție internațională, transmiterea cererii și luarea în evidența RNA	367
Secțiunea 7. Potrivirea inițială și practică a copilului cu adoptatorul sau familia adoptatoare.....	371
TITLUL X. OCROTIREA MINORULUI. AUTORITATEA TUTELARĂ.....	377
CAPITOLUL 29. OCROTIREA MINORULUI	379
Secțiunea 1. Reglementare, noțiune, beneficiari și principii	379
Secțiunea 2. Instituții și servicii cu atribuții în domeniul protecției copilului	382
CAPITOLUL 30. AUTORITATEA PĂRINTEASCĂ.....	388
Secțiunea 1. Aspecte generale	388
1.1. Noțiunea de autoritatea părintească	388
1.2. Principiile generale ale autorității părintești	389
Secțiunea 2. Conținutul autorității părintești	390
2.1. Drepturile și îndatoririle părintești cu privire la persoana copilului	391
2.2. Îndatoririle părintești privitoare la bunurile copilului.....	396
Secțiunea 3. Exercițarea autorității părintești	397
3.1. Precizări prealabile	397
3.2. Durata exercitării autorității părintești	397
3.3. Modul de exercitare a autorității părintești	397
3.4. Exercițarea autorității părintești asupra copilului minor de către un singur părinte	398
3.5. Cazuri în care exercițarea autorității părintești nu revine în mod egal ambilor părinți sau unui singur părinte	400
3.6. Cazuri în care exercițarea autorității părintești revine numai în parte părinților	401
3.7. Exercițarea autorității părintești după divorț.....	402
Secțiunea 4. Delegarea temporară a exercițiului drepturilor părintești.....	405
Secțiunea 5. Decăderea din drepturile părintești	408
5.1. Noțiune și condiții.....	408

5.2. Întinderea și efectele decăderii din drepturile părintești.....	413
5.3. Obligația de întreținere în cazul decăderii din exercițiul drepturilor părintești	414
5.4. Redarea exercițiului drepturilor părintești	414
Secțiunea 6. Ocrotirea alternativă a minorilor. Protecția specială a copilului lipsit, temporar sau definitiv, de ocrotirea părinților săi.....	416
6.1. Măsurile de protecție specială	418
6.2. Monitorizarea aplicării măsurilor de protecție specială. Modificarea și încetarea acestor măsuri.....	419
6.3. Plasamentul.....	421
6.4. Plasamentul în regim de urgență.....	423
6.5. Supravegherea specializată.....	426
6.6. Reguli speciale de procedură aplicabile în cauzele privind stabilirea măsurilor de protecție specială	426
TITLUL XI. OBLIGAȚIA LEGALĂ DE ÎNTREȚINERE	429
CAPITOLUL 31. OBLIGAȚIA LEGALĂ DE ÎNTREȚINERE	431
Secțiunea 1. Aspecte generale despre obligația de întreținere.....	431
1.1. Sediul juridic.....	431
1.2. Noțiunea de obligație legală de întreținere și caracteristicile ei	432
Secțiunea 2. Persoanele între care există obligație legală de întreținere și ordinea în care se datorează.....	433
2.1. Persoanele între care există obligația de întreținere.....	433
2.2. Ordinea în care se datorează întreținerea.....	434
Secțiunea 3. Condițiile de existență ale obligației de întreținere	436
3.1. Condiții privitoare la creditorul obligației de întreținere	437
3.1.1. Starea de nevoie.....	437
3.1.2. Incapacitatea de a munci.....	437
3.1.3. Comportarea conformă cu regulile sociale	438
3.2. Condiții legale privind debitorul obligației de întreținere	438
Secțiunea 4. Particularități privind persoanele între care există obligația legală de întreținere.....	440
4.1. Obligația legală de întreținere între soți.....	440
4.2. Obligația legală de întreținere între foștii soți	440
4.3. Obligația legală de întreținere între părinți și copii	441
4.4. Obligația legală de întreținere între bunici și nepoți, bunici și strănepoți	444
4.5. Obligația legală de întreținere între frați și surori.....	444
4.6. Obligația legală de întreținere între persoanele expres prevăzute de lege	444
Secțiunea 5. Stabilirea, executarea, modificarea și încetarea obligației de întreținere.....	445
5.1. Obiectul întreținerii.....	445
5.2. Cuantumul întreținerii.....	446
5.3. Stabilirea și executarea obligației de întreținere	447
5.4. Data de la care se datorează.....	448
5.5. Modificarea și încetarea pensiei de întreținere	449

5.5.1. Cauze generale.....	449
5.5.2. Cauze speciale	450
5.6. Restituirea cheltuielilor făcute cu întreținerea unei persoane, pe calea acțiunii în regres	450
5.7. Restituirea întreținerii nedatorate.....	450
Secțiunea 6. Aspecte procedurale	451
TITLUL XII. STAREA CIVILĂ ȘI ACTELE DE STARE CIVILĂ	455
CAPITOLUL 32. STAREA CIVILĂ	457
Secțiunea 1. Noțiunea de stare civilă	457
Secțiunea 2. Caracterele juridice ale stării civile	458
Secțiunea 3. Izvoarele stării civile	460
3.1. Legea	460
3.2. Faptele juridice de stare civilă	460
3.3. Actele juridice de stare civilă.....	461
3.4. Hotărârea judecătorească	462
Secțiunea 4. Conținutul stării civile.....	462
Secțiunea 5. Folosirea stării civile	463
Secțiunea 6. Dovada stării civile.....	464
Secțiunea 7. Înregistrările de stare civilă	465
Secțiunea 8. Raportul dintre starea civilă și actele de stare civilă	467
CAPITOLUL 33. ACTELE DE STARE CIVILĂ	469
Secțiunea 1. Noțiunea de act de stare civilă.....	469
Secțiunea 2. Persoanele care îndeplinesc atribuții de stare civilă	470
Secțiunea 3. Întocmirea actelor de stare civilă.....	472
Secțiunea 4. Întocmirea actului de naștere.....	479
Secțiunea 5. Întocmirea actului de căsătorie.....	484
Secțiunea 6. Certificatul de divorț	487
6.1. Înregistrarea cererii de divorț pe cale administrativă.....	487
6.2. Procedura divorțului pe cale administrativă și eliberarea certificatelor de divorț.....	488
6.3. Procedura respingerii cererii de divorț pe cale administrativă.....	490
6.4. Rectificarea certificatului de divorț	490
Secțiunea 7. Întocmirea actului de deces	494
Secțiunea 8. Înscrierea mențiunilor în actele de stare civilă	498
Secțiunea 9. Reconstituirea și întocmirea ulterioară a actelor de stare civilă	500
Secțiunea 10. Anularea, modificarea, rectificarea sau completarea actelor de stare civilă și a mențiunilor	501
Secțiunea 11. Conținutul și forma actelor de stare civilă. Păstrarea registrelor de stare civilă.....	503
BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ.....	505

Capitolul 1

NOȚIUNI GENERALE DESPRE FAMILIE

Secțiunea 1

Precizări prelabile despre familie¹

Etimologic, termenul „familie” provine din latinescul *familia*, -ae, care înseamnă totalitatea membrilor dintr-o casă sau gintă. Termenul de „familie”, introdus în țările române după 1696 pe filieră neogreacă, desemnează grupul social format din soți și copiii lor, grup numit, până atunci, „fămeie” (de la latinescul *familia*). Acest termen se opune celui de „casă”, care desemna, în principal, grupul de persoane fizice solidarizate prin legături de sânge și prin interese clientelare².

Literatura de specialitate³ precizează că familia, ca instituție socială fundamentală, se intercondiționează cu multiple domenii ale vieții sociale, reprezentând obiectul de analiză al mai multor ramuri ale științei, considerându-se că:

- familia este o realitate biologică, prin uniunea dintre bărbat și femeie și prin procreare;
- familia este o realitate socială, prin comunitatea de viață care se creează între cei care o formează;
- familia este o realitate juridică, prin reglementarea ei și a celor mai importante relații din cadrul acesteia de către normele juridice.

În acest context observăm că noțiunea de familie poate fi privită din trei puncte de vedere: sociologic, juridic și moral-creștin.

Secțiunea 2

Noțiuni introductive despre familie din perspectivă sociologică

Din punct de vedere *sociologic*, familia, ca formă specifică de comunitate umană, desemnează grupul de persoane unite prin căsătorie, filiație sau rudenie, care se caracterizează prin comunitate de viață, interese și întraajutorare⁴.

Sociologii disting două tipuri de familie:

- *familia simplă sau nucleară*, formată din părinți și copiii lor necăsătoriți;
- *familia extinsă sau largă*, formată și din alte persoane în afară de primul caz⁵.

Din perspectivă sociologică se discută despre evoluția de la familia ***tradițională la familia modernă și postmodernă***⁶.

¹ N.-C. Aniței, *Dreptul familiei*, Ed. Hamangiu, București, 2012, pp. 1-3.

² V. Barbu, *De bono coniugali. O istorie a familiei din Țara Românească în secolul al XVII-lea*, Ed. Meridiane, București, 2003, p. 22.

³ C. Mareș, *Dreptul familiei*, ed. a 4-a, Ed. C.H. Beck, București, 2023, p. 1; I. Albu, *Dreptul familiei*, Ed. Didactică și Pedagogică, București, 1975, p. 7; R. Popescu, *Introducere în sociologia familiei: familia românească în societatea contemporană*, Ed. Polirom, Iași, 2009, pp. 1-28.

⁴ A. Stănoiu, M. Voinea, *Sociologia familiei*, T.U.B., București, 1983, pp. 5-15.

⁵ Pentru amănunte, a se vedea I.P. Filipescu, A.I. Filipescu, *Tratat de dreptul familiei*, ed. a 8-a, revizuită și completată, Ed. Universul Juridic, București, 2006, nota 3.

⁶ R. Popescu, *Introducere...*, op. cit., pp. 1-28.

Conform literaturii de specialitate¹, până spre sfârșitul secolului al XIX-lea, în Europa (Occidentală) este larg răspândit **modelul tradițional de familie**, iar referința principală este familia extinsă/lărgită, cel mai adesea stabilită pe un teritoriu agricol patrimonial (de unde și denumirea de „patriarhală”). Acest tip extins al familiei oferă numeroase avantaje:

- a) capacitate sporită de a furniza servicii sociale membrilor familiei (îngrijirea familiei, bolnavilor, vârstnicilor);
- b) posibilitatea de a acumula mai multe resurse;
- c) durabilitatea și continuitatea acestei forme de asociere, vizibile în condițiile dispariției unuia dintre membrii familiei;
- d) influența mai mare pe care o poate exercita asupra comunității locale (mai ales în mediul rural).

Studiile efectuate cu privire la modelul tradițional de familie demonstrează că, atât în Europa Occidentală, cât și în SUA, acest tip de familie nu a fost dominant niciodată².

Specialiștii în sociologie consideră că „**familia nucleară a devenit modelul ideal** deoarece corespundea perfect cerințelor contextului social: producție în masă, cu valori și stiluri de viață în mare măsură comune, o putere birocratică și ierarhică și o separare netă între viața de acasă și viața profesională³. Deci familia nucleară reprezenta unitatea minimală panumană a organizării sociale”.

Familia tradițională românească era *nucleară* (adică era alcătuită doar din soți și descendenții acestora), *patrilineară* și *patrilocală* și *de tip butuc* (copiii își întemeiau, după căsătorie, propriile gospodării, cu excepția celui mai mic, care trebuia să locuiască în casa părintească).

Ca urmare a **modernizării instituției familiei**, s-au produs următoarele transformări principale ale acestei instituții⁴:

- „modelul nuclear de familie devine puternic idealizat;
- autoritatea patriarhală este în scădere și crește rolului individului în decizia asupra momentului căsătoriei și a alegerii partenerului;
- mobilitatea spațială, neolocația;
- o parte din funcțiile familiei (economică, educațional-socializatoare) încep să fie preluate de alte instituții (viața, statul, școala);
- familia își diminuează rolul economic, conservând numai funcția de consum, meniul comun;
- femeia începe să pătrundă pe piața muncii;
- tendința de egalizare a rolurilor domestice;

¹ M. Voinea, *Sociologia familiei*, Ed. Universității din București, 1993, p. 35; R. Popescu, *Introducere...*, *op. cit.*, pp. 1-28.

² L. Saxton, *The Individual, Marriage and the Family*, Wadsworth Publishing Company, Belmont, California, 1986, pp. 3-20; R. Popescu, *Introducere...*, *op. cit.*, pp. 30-31; E. Al Sarraf, *La marginalisation de la femme libanaise au XXIe siècle: Le droit de transmettre sa nationalité*, în *La famille au XXIe siècle Excursion vagabonde de la Roumanie à la France*, vol. coord. de Nadia-Cerasela Aniței, Anne Brobbel Dorsman și Daniel Gălățanu, Éditions L'Harmattan, Paris, 2024, pp. 43-62; A. Desrameaux, *Le modèle de «l'État de familles» au XXIe siècle*, în *La famille au XXIe siècle Excursion vagabonde de la Roumanie à la France*, vol. coord. de Nadia-Cerasela Aniței, Anne Brobbel Dorsman și Daniel Gălățanu, Éditions L'Harmattan, Paris, 2024, pp. 213-278.

³ A. Toffler, *Jocul viitorului*, Antet și Lucman, 2000, p. 142; R. Popescu, *Introducere...*, *op. cit.*, pp. 30-31.

⁴ R. Popescu, *Introducere...*, *op. cit.*, pp. 30-31.

- schimbarea perspectivei asupra valorii copilului în familie: nu mai reprezintă forță de muncă, ci are valoare în sine;
- costul vieții devine tot mai ridicat;
- se reduce numărul de copii ai cuplului;
- deși în proces de transformare, familia își conservă statutul de instituție fundamentală în societate”.

Familia nucleară modernă sau familia normală¹ ori familia standard² prezintă următoarele caracteristici esențiale³:

- „Familia nucleară e universală, existând în toate societățile umane, din toate timpurile;
- Familia nucleară este unitatea de bază a societății, garantând supraviețuirea și stabilitatea întregii societăți;
- Familia extinsă, clanul, societatea însăși sunt combinații ale familiei nucleare;
- Familia nucleară este bazată pe diviziunea muncii între soți, bărbatul jucând rolul instrumental al conducătorului, al celui care asigură și protejează familia, iar femeia jucând rolul expresiv de îngrijire a gospodăriei și de menținere a climatului afectiv, emoțional;
- Funcția majoră este socializarea copiilor. Fără familia nucleară, socializarea adecvată a indivizilor ar fi imposibilă;
- Alte tipuri de familii sunt considerate deviate de restul societății, dar și de participanții la ele și sunt în mod fundamental instabile și nefuncționale⁴”.

În opinia sociologilor⁵, în ultimele decenii ale societății occidentale au avut loc schimbări în toate domeniile, conducându-ne la ideea că ne aflăm în fața unei noi civilizații, diferită de cea industrială și denumită diferit: postindustrială sau postmodernă⁶, a doua modernitate sau modernitate reflexivă⁷, modernitate târzie sau înaltă, radicalizată⁸, modernitate lichidă⁹.

Literatura de specialitate sociologică opinează că „schimbarea majoră vizează trecerea de la modelul familiei nucleare la o diversitate de modele familiale, ceea ce nu echivalează cu sfârșitul tipului nuclear, după cum nici impunerea acestuia nu a însemnat sfârșitul familiei extinse tradiționale. Ca atare, familia nucleară încetează să mai fie tipul ideal, dominant al societății, devenind doar unul dintre multitudinea de tipuri familiale existente”¹⁰.

Specialiștii sociologi¹¹ consideră că există mecanisme cauzale esențiale în restructurarea familiei ducând la dezvoltarea unor modele alternative ale vieții de familie:

---

¹ T. Parsons, R. Bales, *Family, Socialization and Interaction Process*, Routledge, 1998 [1955], pp. 3-7.

² J. Scanzoni, *Household diversity*, în *Handbook of contemporary families: Considering the Past, Contemplating the Future*, vol. ed. de M. Coleman, L.H. Ganon, Sage Publications, 2003, pp. 53-67.

³ A. Skolnick, J.S. Skolnick, *Intimacy, family and society*, Little Brown, Boston, 1974, p. 78.

⁴ R. Popescu, *Introducere...*, op. cit., 2009, pp. 30-31.

⁵ *Idem*, pp. 35-36.

⁶ J. Baudrillard, *Societatea de consum. Mituri și structuri*, Ed. Comunicare.ro, București, 2005 [1970], pp. 13-30; J.-F. Lyotard, *The Postmodern Condition: A Report on Knowledge*, University of Minnesota Press, Minneapolis, 1984, pp. 1-17.

⁷ U. Beck, *Risk Society: Towards a New Modernity*, Sage Publications, Londra, 1995, pp. 3-25.

⁸ A. Giddens, *The consequences of Modernity*, Polity Press, Cambridge, 1990, pp. 21-27.

⁹ Z. Bauman, *Intimations of Postmodernity*, Routledge, Londra, 1992, pp. 11-13.

¹⁰ R. Popescu, *Introducere...*, op. cit., pp. 37-38.

¹¹ M. Voinea, *Restructurarea familiei: modele alternative de viață*, în *Sociologie Românească*, 1994, p. 503; R. Popescu, *Introducere...*, op. cit., 2009, p. 35.